

Waldemar Chrostowski

"On his way : studies in honour of Professor Klemens Stock, S.J. on the occasion of his 70-th birthday", red. Artur Malina, Katowice 2004 : [recenzja]

Collectanea Theologica 75/4, 219-222

2005

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Artur MALINA (red.), *On His Way. Studies in Honour of Professor Klemens Stock, S. J. on the Occasion of his 70-th Birthday*, Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Nr 21, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2004, ss. 408.

Po okresie, który upływa od utworzenia wydziałów teologicznych na uniwersytetach państwowych w Polsce, coraz bardziej widoczne się stają dobroczynne skutki podjętych i wdrożonych w życie decyzji. Jednym z nowo powstałych ośrodków jest Wydział Teologiczny na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, który ostatnio otrzymał nową, prawdziwie imponującą swoim rozmachem siedzibę. Ponieważ serce studiów teologicznych stanowią studia biblijne, od nich, ich poziomu i jakości, zależy w dużej mierze to, czy teologia ma rzeczywiście akademicki profil i wartość. Przykład Katowic świadczy, że bibliści są tego świadomi i mają ambicje sprośnięcia wyzwaniom, które z tego wynikają. *Spiritus movens* interesujących i zakrojonych na szeroką skalę przedsięwzięć naukowych na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego jest ks. dr Artur M a l i n a (1965), kapłan archidiecezji katowickiej i absolwent Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie, doktor nauk biblijnych i członek Stowarzyszenia Biblistów Polskich.

Tradycja, pod którą w Katowicach kładzie podwaliny ks. A. Malina, polega na nawiązywaniu i podtrzymywaniu więzi z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, wśród nich z Papieskim Instytutem Biblijnym. To znakomity pomysł, zważywszy że z wykazu członków Stowarzyszenia Biblistów Polskich na koniec 2005 r., wynika, że na łączną liczbę 216 biblistów aż 87 to absolwenci tej renomowanej uczelni, legitymujący się stopniem doktora i kandydata doktoratu nauk biblijnych bądź tytułem licencjata nauk biblijnych. Jednym z pierwszych zaproszonych do Katowic gości był prof. Klemens S t o c k, austriacki jezuita, którego zna każdy, kto w ciągu ostatnich trzydziestu lat studiował w Rzymie. Jego wykłady na *Biblicum* rozpoczęły się po obronie rozprawy doktorskiej *Boten aus dem Mit-Ihm-Sein: das Verhältnis zwischen Jesus und den Zwölf nach Markus*, opublikowanej w 1975 r. jako 70. tom serii wydawniczej „*Analecta Biblica*”. Pod koniec lat 70. miałem również możliwość uczestniczenia w nich; do dzisiaj zapamiętałem nie tylko wiele treści, podawanych klarownie i systematycznie, lecz i formę przekazu, specyficzną dzięki wymowie języka włoskiego typowej dla Austriaków. Profesor K. Stock wykładał także na Uniwersytecie Leopolda Franza w Innsbrucku, był dziekanem Fakultetu Biblijnego i pełnił obowiązki dziekana Fakultetu Orientalnego PIB, a potem dwu-

krotnie był rektorem tej renomowanej uczelni. Jan Paweł II mianował go sekretarzem Papieskiej Komisji Biblijnej. Praca naukowo-dydaktyczna profesora, który w 2004 r. obchodził 70-lecie urodzin, dotyczy w głównej mierze Ewangelii według św. Marka, a w niej między innymi motywu powołania Dwunastu.

Świadectwem pobytu K. Stocka w Katowicach i zorganizowanych ku jego czci jubileuszowych obchodów jest specjalna księga pamiątkowa przygotowana przez grono jego byłych studentów. Pochodzą oni nie tylko z Polski. Z inicjatywą wystąpił ks. dr A. Malina, on też zebrał i opracował nadesłane materiały oraz zredagował księgę. Wszystkie teksty zostały napisane w językach zachodnich, co zapewne wynika z bolesnego dla nas przekonania, że *slavica non leguntur*. Poszczególne artykuły są napisane w języku włoskim, angielskim, francuskim, hiszpańskim i niemieckim. Być może po każdym należałoby umieścić – nie z przekory, lecz z myślą o polskich studentach teologii i innych osobach, które nie posiadały jeszcze biegłej znajomości kilku języków obcych – streszczenia po polsku. Jest to w każdym razie sugestia do rozważenia i zrealizowania w innych tego typu publikacjach, analogicznie jak w publikacjach napisanych po polsku są umieszczane streszczenia obcojęzyczne. Książkę otwiera zwięzły anglojęzyczny *Wstęp* (s. 7), w którym A. Malina ukazuje sylwetkę jubilata i jego najważniejsze dokonania oraz dodaje: „Jego kompetencje naukowe i dydaktyczne były wysoko oceniane przez wszystkich jego studentów. Jego uprzejmość i przyjacielska postawa wobec swoich studentów oraz gotowość do niesienia im pomocy były zawsze godne podziwu. Wykaz wszystkich jego zalet byłby tak długi jak *Bibliografia* na końcu tej Księgi”. Dodajmy, że bibliografia liczy 16 stron (s. 389-404).

Na książkę składa się 21 artykułów. Cztery pierwsze są poświęcone problematyce badań nad Starym Testamentem. Otwiera je tekst (s. 9-30) zatytułowany *Znaczenie teologiczne przeniesienia Arki do Jerozolimy (2Sm 6)*, który napisał Janusz L e m a n s k i (1966), kapłan diecezji koszalińsko-kołobrzeszkiej, od 2005 r. doktor habilitowany, wykładowca na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Szczecińskiego. Dariusz D z i a d o s z (1968), kapłan archidiecezji przemyskiej, doktor nauk biblijnych i adiunkt w Szkole Nauk Biblijnych KUL-u, dostarczył tekst *Ryt konsultacji jako starożytna forma komunikacji między Panem a królem w epoce monarchii w Izraelu* (s. 31-62). *Teologia Ziemi w Księdze Ezechiela (11,14-21; 33,23-29; 36,1-15)* to tytuł artykułu, którego autorem jest Wojciech P i k o r (1969), kapłan diecezji pelplińskiej i również adiunkt w Szkole Nauk Biblijnych KUL-u (s. 63-78). Marek W o c h n a (1967), kapłan archidiecezji łódzkiej i wykładowca w tamtejszym Wyższym Seminarium Duchownym, nadesłał przyczynek *W kontekście etyki starotestamentalnej: herem* (s. 79-101).

Następują teksty poświęcone problematyce badań nad Nowym Testamentem. Autorzy trzech pierwszych to bibliści zagraniczni. Otwiera je (s. 102-120) tekst

opatrzone tytułem *Ewangelia Mateusza a dyskurs królestwo – Kościół*, który napisał George K e e r a n k e r i (1944), jezuita, wykładowca w Vidyajoti College of Theology w Delhi (Indie). Luis Sánchez N a v a r r o (1965), kapłan ze Zgromadzenia Uczniów Serca Jezusa i Maryi, wykładowca na Wydziale Teologicznym Św. Damazego w Madrycie, jest autorem tekstu *Oziębnięcie miłości (Mt 24,12)* (s. 121-134). Najwięcej artykułów, co jest zrozumiałe ze względu na zainteresowania naukowe jubilata, dotyczy drugiej Ewangelii kanonicznej. Jorge Humberto Morales R i o s (1952), członek Braci Mniejszych i profesor na Antonianum w Rzymie, opierając się na Mk 1,1-13, zajął się tematem misji uświęcania (s. 135-160). Redaktor tomu, Artur M a l i n a, podjął zagadnienie uznania Jezusa przez Jego uczniów (Mk 2,13-16), tak bliskie zainteresowaniom jubilata (s. 161-161). Sławomir S t a s i a k (1965), kapłan diecezji legnickiej i adiunkt na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu, omówił (s. 170-180) teksty o uzdrowieniu człowieka z uszłą ręką (Mt 12,9-14; Mk 3,1-6; Łk 6,6-11). Następny (s. 181-197) jest artykuł *Pierwsze rozmnożenie chleba w Ewangelii św. Marka (6,35-44)*, który napisał Jugo Orlando Martines Aldana P b r o (1961), kapłan z Kolumbii, wykładowca w Seminarium Soborowym w Bogocie. Dariusz K o t e c k i (1966), kapłan diecezji toruńskiej, od 2005 r. prodziekan Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, jest autorem przyczynku poświęconego perykopie Mk 8,31-9,1, traktowanej jako doprecyzowanie i konkretyzacja wezwania Jezusa do nawrócenia i wiary w Ewangelię z Mk 1,15b (s. 198-217). Salvador Villota H e r r e r o (1963), karmelitanin i wykładowca na Wydziale Teologicznym San Vicente Ferrer w hiszpańskiej Walencji, dedykował jubilatowi artykuł *Mk 13,31: kluczowy werwet dyskursu eschatologicznego* (s. 218-247). Symboliką rozdartej zasłony w Ewangelii Marka zajął się Mariusz R o s i k (1968), kapłan archidiecezji wrocławskiej, od 2005 r. samodzielny pracownik naukowy na Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu (s. 248-256). Agusti B o r r e l l, karmelita bosy i wykładowca na Wydziale Teologicznym w Barcelonie, dostarczył do książki pamiątkowej (s. 257-268) tekst *Jezus i Dwunastu*, podejmujący problematykę, którą wielokrotnie zajmował się K. Stock. Z kolei Maksimilijan M a t j a Ź (1963), profesor na wydziale teologicznym uniwersytetu w słoweńskiej Lublannie, jest autorem przyczynku *Lęk w drodze do Jerozolimy: syntetyczny wgląd w koncepcję chrystologiczną w Ewangelii Marka* (s. 269-284).

Kolejny blok tematyczny stanowią artykuły poświęcone innym zagadnieniom badań nad Nowym Testamentem. Mieczysław M i k o ł a j c z a k (1964), kapłan diecezji zielonogórsko-gorzowskiej i profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, przedstawia biblijne implikacje demonologii (s. 285-295). Temat posłania Chrystusa, Syna Bożego, w nauczaniu św. Pawła podjął Ricardo C l a r e y (1969), rektor i profesor Seminarium Maryi Matki Słowa Wcielonego w San Rafa-

el w Argentynie (s. 296-321). *Eulogia (1P 1,3-12)* to tytuł artykułu, który napisał Petr M a r e č e k (1967), wykładowca na Wydziale Teologicznym Św. Cyryla i Metodego Uniwersytetu Palacký w czeskim Olomuńcu (s. 322-342). Dwa artykuły zajmują się Księgą Apokalipsy: Martin H a s i t s c h k a (1943), jezuita i kolega K. Stocka z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Innsbrucku, jest autorem tekstu poświęconego hymnom chwały w Ap 4-5 (s. 343-352), zaś Andreas H o e c k (1964), wykładowca w St. John Vianney Theological Seminary w Denver (USA), omawia symbolikę przymierza w Ap 21,1-22,25 (s. 353-373). Problemowy trzon księgi pamiątkowej zamyka (s. 374-388) tekst *Sprawa końcowego kształtu tekstu biblijnego we współczesnej dyskusji teologicznej*, który napisał Artur S a n e c k i (1965), wykładowca i prefekt studiów w Wyższym Seminarium Duchownym Księżąt Najświętszego Serca Jezusa. Na końcu mamy bibliografię publikacji jubilatą oraz zwięzłą prezentację autorów poszczególnych artykułów.

Każda księga pamiątkowa stanowi ważne wydarzenie, w którym przejawia się wdzięczność i chęć uhonorowania osoby znanej i cenionej za wkład do nauki i nauczania. Redaktorowi tomu, dobrze zapowiadającemu się młodemu katowickiemu bibliście, należą się słowa najwyższego uznania. Artykuły zostały zamieszczone według przejrzystego i w pełni usprawiedliwionego porządku (najpierw ST, potem NT, na końcu problematyka ogólna), wyrazistości dodaje żywa pagina z wyszczególnieniem autorów i tytułów artykułów (niestety, nie zawsze jest to reguła, i to nie tylko w polskim piśmiennictwie teologicznym). Przydałaby się jednak obszerniejsza i bardziej wyczerpująca biografia jubilatą, której wyraźnie brakuje. Teksty, co zrozumiałe, są na różnym poziomie, w większości bardzo dobrym i dobrym. Trudno o szczegółowe porównania i oceny, które w odniesieniu do okolicznościowej publikacji byłyby nawet trochę nie na miejscu. Wkład autorów polskich, członków Stowarzyszenia Biblistów Polskich, nie zostawia wątpliwości, że mamy do czynienia z osobami, które jeszcze nie raz zasłyną w pracy badawczej i dydaktycznej. Tym większa zatem okazja do wdzięczności wobec K. Stocka, który wydatnie wpłynął na ich rozwój intelektualny i duchowy.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

Michał WOJCIECHOWSKI, *Pochodzenie świata, człowieka, zła. Odpowiedź Biblii*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2005, ss. 126.

Rzut oka na rozmiary bibliografii dotyczącej pierwszych jedenastu rozdziałów Księgi Rodzaju może sugerować, że na ich temat napisano wszystko, co możliwe. Dotyczy to nie tylko opracowań i monografii naukowych, lecz i publikacji o cha-